

Ísrael og USA

Oddagrein

TAÐ eydnaðist ikki at fáa eina samtykt ígjøgnum ST-trygdarráðið um at fordøma seinastu avgerðina hjá ísraelsku stjórnini at loyva fleiri nýggjum búsetingum í økjum kring Jerusaleim. Hetta rætt og slætt tí at USA, sum ikki einaferð, setti seg upp imóti uppskotinum og brúkti sín vetoætt imóti tí.

LÍKA síðani nýggja høggravenda ísraelska stjórnin tók við hevur hon sett kilar í friðartilgongdina, sum undanfarni forsætisráðharrin so djarvt og hegnisliga fekk í lag stig fyrri stig.

SEINASTA dómið um hetta er avgerðin at loyva ísraelsfólki at byggja fleiri túsund nýggjar íbúðir í einum øki nærhendis Jerusaleim, sum varð hertikið av Ísrael fyrri kríggjum í 60-unum. Hetta er so avgjort í stríði við andan í friðartilgongd, sum hevur verið í eina tíð.

AT geva eitt slíkt loyvi er einki minni enn ein krígs-avbjóðing - í hvussu er vil tað kunna sláa fyrri einum ótryggleika og eini ónøgd í økinum, sum kann hava við sær nýggjar terroratsóknir frá viðgongdum palestinarum.

ER tað nakað, sum vit ikki hava brúk fyrri, so er tað nýggjum terroratsóknum, tí stóðan í Ísrael er nóg spent og ring sum er. Men tað tykist sum nýggja høggravenda stjórnin spælir við eld. Í hvussu er hevur hon vist, at hon er ikki sinnad at lurtu eftir teimum mongu í Ísrael, sum mæla til hóvsemi eisini í íbúðarpolitikkinum. Vit minnst hvussu heyrur Sharon á sinni setti eld í tað heila við netup at gjøgnum trumfa sín íbúðarpolitik á hersettum økjum.

SPURNINGURIN er í dag, hvussu leingi høggravenda í Ísrael verður sitandi. Vit vita, at viðgongd religiøs fundamentalistarnir, sum bera stjórnina uppi, fara neyvast at halda fram at stuðla stjórnini, heldur hon ikki fram við sínum politikki. Vitandi, at stórt trýst er á stjórnarleiðaran frá bæði vaksandi tali av ísraelum og umheiminum, so kann ein loyva sær at gita, at Nethanyau kann ikki halda fram at gera eftir boðum frá sínum stuðulsflokkum. Fyrr ella seinni nýðist hann at gera upp við hesar flokkar, tí teir eru so viðgongdir. Men tað verður samtíðis at taka grundarlagið undan sær sjálvum. Tí roynir hann nú at friggja til andstøðuna, sum higartil hevur vent honum bakið.

FORSÆTISRÁÐHARRIN liggur sum hann hevur reitt. Tí hann kann ikki gera øllum til vildar. Og at halda fram við at gera teimum fundamentalistisku stuðulsflokkum til vildar er tað sama sum at leggja brenni á bálið. Nú megnar USA so at steðga eini samtykt í ST, men spurningurin er bara, hvussu leingi USA saman við Nethanyau kunnu halda hesum gangandi. Vit bera ótta fyrri, hvat skal henda, um ikki stjórnin við trýsti frá USA setir kikaran fyrri tað rætta eygað. Tað undrar okkum stórliga, hvussu USA, sum annars hevur verið fyrri friðartilgongdini, nú ger so nógv fyrri ikki at ganga høggravenda stjórnini í Ísrael imóti. Eftir okkara tykki er bara ein spurningur um tíð, til vit fara at vera vitni til nýggjar atsóknir millum palestinar og ísraelsmenn.

AT tað var ein ólúcka fyrri Ísrael og fyrri palestinar, at høggravendastjórnir vunu seinasta val, siggja vit ongantíð betur enn nú. Tað skal tí vera við okkara, at ein nýggj stjórn skjótt far valdið aftur í Ísrael, ein stjórn undir leiðslu av arbeidaraflokkinum, sum var tann, sum legði lunnar undir friðartilgongdina men sum ikki slapp at fullføla hana. Vit undrast stórliga á leiklut USA í øllum hesum.

SÍÐU 2-VIÐMERKINGIN

Vilhelm Johannesen, løgtingsmaður, um Skotlandssiglingina:

Í summum føri er privatisering tað sama sum syndring

Hetta er serliga galdandi í einum lítlum samfelag sum tí føroyska. Millumlandasiglingin og serstakliga Skotlandssiglingin er frálíkt dømi um hetta. Spurningurin er, hví vit, so fá vit eru, ikki duga at standa saman?

Eitt av stevnumiðum javnaðarflokkanna hevur altíð verið, at har tað privata ikki røkkur, skal tað almenna taka neyðugt stig, til tess at skapa neyðugt fyrirtakssemi.

Vit kenna hugtøkini ætlanarbúskapur og marknaðarbúskapur. Hesi eiga avikavist kommunistarnir og kapitalistarnir. Javnaðarflokkarnir hava bygt sín politikk á ein blandingsbúskap. Hesin politikkur er ríkin í nógvum londum. M.a. í norðurlondum. Serstakliga í Svøríki, Noreg, Danmark og eisini fyrri ein part í Føroyum. Hesin politikurin hevur skapt frægtastu livikur fyrri tey flestu. Nøkur vælferðarsamfelag fyrri øll.

Hóast hendan veruleika, so tykist orð sum marknaðarbúskapur og privatisering at vera sonn gandað, bæði hjá politikarum og fólkunum yvirhøvur. Fleiri økir, ið hava verið almenn, og sum hava virkað rimuliga væl, skulu nú privatisera. Men illa ber til at fáa nakra haldgóða grundgeving fyrri, hví so skal verða. Svarið er bara, at vit hava marknaðarbúskap, tí hetta er »in« ella nýggjasti mótin beinleiðis úr París. Eru vit vorðin steinbýtt ella hvat?

Eitt av økjum, har hesir »privatiseringandakallarnir« hava roynt seg, er tann almenna siglingin við ferðafólki og farmi millum Føroyar og Skotland. Henda sigling skal privatisera, tí vit skulu hava marknaðarbúskap og fría kapping. Úrslitið tykist verða, at vit hava sindræð okkum sjálv, meðan aðrar tjóðir, eitt nú grannar okkara fyrri vestan, fara avstað við so síga allari sigling millum Føroyar og útheimin. Ein sigling, sum vit føroyingar í stóran mun hava bygt upp, og í tí sambandinum hava vit gildið í dýrum dómum burtur av almenna peningi skattgjaldrans. Síðani sleppa vit siglingina upp á fjall. Grundgevingin er tann sama: Vit skulu hava

»marknaðarbúskap«, »privatisering« og »fría kapping«, tí hetta er borgarlígt móti uttan úr heimi.

Fyrr 10 til 12 árum síðani sátu Atli Dam og undirritari á einum fundi á føroysku viðskiftastovuni í Keypmannahavn. Hinumegin borðið sátu umboð fyrri ein týskan banka. Teirra millum var ein av stjórnunum í týska bankanum. Fundurin snúði seg um farmaskipið »Lidartind« hjá felagum »Trader Line«. Undir fundinum spurdi týski bankastjórnin, hví í Guðs garði føroyingar høvdu skipað millumlandasiglingina í fleiri privat feløg, heldur enn í eitt eftir føroyskum viðurskiftum stórt og sterkt alment felag. Soleiðis sá og metti ein týskari stóðuna hjá føroyingum tað tað snýr seg um millumlandasigling. Spurningurin er so, nær vit sjálf fáa eyguni upp, og siggja veruleikan í eyguni. Nevniliga, at vit bert megna hetta, um vit standa saman sum ein maður, og tað kunnu vit gera við tí almenna, ið er tað sama sum vit øll! Stór-ann part av sjevtíðarunum var undirritaði ábyrgdarblaðstjóri á SOSIALINUM. Tá pf. Skipafelagið Føroyar fyrri 25 árum síðani keypti allar trolararnar av Cuba skrivaði eg oddagrein um hetta mál. Eg haldi meg minnst, at eg nýtti danska orðtakið, sum sigur: »Skomager hold dig til din læst«.

Eg mælti til at skipafelagið helt seg til millumlandasigling við ferðafólki og farmi og ikki fór at vevja seg upp í fiskivinnuna eisini. Um hesi míni ráð vórðu tiki til eftirtektar tá, hevði føroyska millumlandasiglingin helst verið meira framkom- in í dag, og at fiskastovnar- nir við Føroyar høvdu verið betur fyrri, ivist eg onga løtu í. Men »vinnulívmenn« lurtu sjálfandi ikki eftir hvat ein politiskur salsaldemo- kratiskur blaðstjóri sigur og skrivar. Teir »vita« sjálv- andi betur.

Tað er nógv, sum talar fyrri, at vit føroyingar eiga at varðveita siglingina millum Føroyar og Skotland. 1). Innflutningur úr Bretlandi kostar minni enn innflutningur úr øðrum londum, eitt nú Danmark. 2). Møguleikarnir fyrri útflutningi av fiskum fiskavørnum (t.d. fløkum) verður varðveittur. 3). Føroyingar, sum kortini fara uttanlands at halda summarfrí, varðveita móguleikan fyrri at halda summarfrí uttanlands, uttan tann heilt stóra kostnaðin. 4). Tá gongd kemur á oljuvinnuna, verður ein avgjörður tørvur á, at hava sjóvegisamband við móguleika fyrri flutningi av bæði ferðafólki og farmi, millum Føroyar og útheimin (t.d. Skotland).

Útflutningur av fiskum fløkum merkir ikki, at vit skulu leggja dent á at skapa móguleikar fyrri útflutningi av fiskum rundum fiski. Um vit onki fast sjóvegis samband hava við Skotland, er móguleiki fyrri, at fiski- skip sigla beinleiðis á marknaðin við fiskum rundum fiski nógv stórr, enn um vit hava fast skipasamband. Tá kunnu vit arbeida fiskin í Føroyum og útflyta ein part sum fesk fløk og annan fesk fiskadrátt. Prísurin

fyrri fesk fisk er altíð hægri enn fyrri frystar fiskavørur. Sostatt kunnu vit skapa móguleikar fyrri hægri útflutningsvirði fyrri okkara fiskadrátt.

Tað er ikki neyðugt at privatisera millumlandasiglingina fyrri at fáa fría kapping á økinum. Vit hava kappingina. Vit kenna eisini okkara kappingarneytar. Hjá okkum ræður bert um at brynja okkum til kappingina. Men her kunnu vit tíværri sanna ordini hjá skaldinum: »Saman at standa er ei okkum givið, tí er so lítið burtur úr her blivið«. Hesi ordini eigur landsstýrismaðurin í samferðslumálum, Sámal Petur í Grund, úr sjálvstýrisflokk- um at leggja sær í geyma.

Og fyrri eyga eigur hann at hava sær tær næstu tvær reglurnar í ørindinum: »Stóðu vit saman Føroya synir sterkir, kundu vit út- ínt mangt eitt roysnisverk- ið«. Hetta er eisini galdandi fyrri siglingina millum Føroyar og útheimin í 1997 og í árunum, sum koma.

Tann 8. mars 1997
Vilhelm Johannesen